

FILANOVIĆ ANTON /TONE/

Rođen je u radničkoj porodici od oca Ive Filanovića i majke Jelene rođ. Antić. Imao je brata Venceslava /rođ. 1911./ i sestru Ankicu /rođ. 1914/. Brat Venceslav radio je kao soboslikar, a sestra Ankica završila je za učiteljicu.

Otac Ivo kao učesnik u prvom svjetskom ratu obolio je od malarije koja je ruinirala njegovo zdravlje tako da je od te bolesti i umro.

Majka Jelena radila je do udaje u tvornici duhana u Bašnja Luci. Kao radnik tvornice duhanaučestvovala je na mitingu radnika povodom proslave 1. maja na brdu Laušu. Mislim da je to bilo 1903. godine. Svi su nosili crvene karafile. Taj miting ometen je od žandara koji su ih grubom silom rastjerali. Kad joj je umro muž zaposlila se je u banskim dvorima kao čistačica.

Brat Venceslav da bi pomogao majci te bratu Antonu i sestri Ankici zaposlio se već u svojoj 12. godini.

Anton Filanović pohađao je gimnaziju u Banja Luci gdje je i maturirao. U to vrijeme na gimnaziji predavao je pro. Akif Seremet koji je vjerovatno imao utjecaja na njega kao i na ostale učenike.

U članstvo KPJ primljen je 1930. godine. Bio je veoma konspirativan. Sastanke sa drugovima održavao je u svojoj kući koja se nalazila na Haništu /na mjestu gdje se danas nalazi restoran Bulevar/. Njegova sestra Ankica dobro se sjeća da je primljeni materijal /ilegalni/ sakrivao u bašći koje joj je on davao zapakovane da ih raznosi. Sestra nije znala šta raznosi jer joj to on nije rekao. Sjeća se da je doeta toga materijala predavala Danku Mitrovu. Kad je Danko otišao u Spaniju poslao joj je lančić i kutiju cigareta.

Nakon svršene mature Anton pohađa studije u Zagrebu. Studirao je pod vrlo teškim materijalnim prilikama i morao se nekako snalaziti. Neko vrijeme kućao je za sebe i svoje drugove studente i uz njih se hranio. O njegovom životu u Zagrebu podatke bi mogao dati njegov drug Josip Rolih koji je skupa s njim studirao i diplomirao.

Anton Filanović je član KAB-a u Banjoj Luci. Nije bio član odbora, ali je učestvovao u njegovom osnivanju.

Poslije studija dobio je mjesto agronoma na Belju, a poslije u Prijedoru. Iz Prijedora odveđen je u logor Stara Gradiška, a potom u logor Jasenovac, gdje je likvidiran 1945. godine. U logoru je prebolio tifus.

Pakete sa hranom često smo slali u logor iako nismo bili sigurni da će ih dobiti.

Anton je bio široke kulture i inteligencije. Govorio je mađarski, koji je naučio na Belju i njemački. Veoma je volio šah, kojeg je i dobro igrao. Tako je prilikom gostovanja Aljehiba u Banjoj Luci 1936. godine na simultanci s njim remizirao.

Ove podatke dao sam iz razgovora sa njegovom preminulom majkom, mojom punicom, koja je živila samnom, njegovom sestrom i mojim poznanstvom s njim iz perioda stare Jugoslavije.

Dragom Filipović

Arhiv Bos. krajine B. Luka

ABK 209-MG-11/111